

tól átvett ismeretekkel, tegyék bujává a nemzeti szellem termőföldét s képezzék e „Koszorú” eszme virágaiban a keleti gyöngyöket, szellemi kincseiben a boglárokat.

Azt is remélem, hogy e lap a *nemzeti műveltség és irodalmi emelkedettségünk koszorúja lesz*. Tiszta nyelv és irány, alapos tárgyalási mód, higgadt és elvek körül járó vita, mindenek fölött pedig oly előadás, hogy a tudomány komolyságát ennek vonzatossága mérsékelje, az elméletek elvontságát az előadás természetes könnyűsége s némi költőieség elevenítse. A természet és társadalom oly zord időszakában élünk, hogy a szellem egy kis költészete szinte lelki szükséggé vált! Honfiak és remények felváltva kísérik egymást a sírba! A nemzet kedélyvilágának komorsága ohajtatja velünk, hogy egy magasb célú irodalmi munkásság, egy központosított szellemi tevékenység, rokonlelkű honfiak és írók testvéri egyesülete emelkedett szellemének erkölcsi virágaival takarja be a sok sírt, s a remény zöld színét borítsa a

pusztulás feltűnedező nyomaira, s a hitet és szeretetet irván zászlójára, tanítson minden magyart: egymást és a hazát, nemzeti alkotmányát és ősi erkölceit mindenek fölött szeretni, s fenlobogtatva a szellem és tiszta tudás fátylóját, lelkesítsen, elővilágoljon s laptársaival célban egyesülve, nemzetünknek az irodalmi téren becsületet szerezzen.

Végre ohajtom és remélem, hogy *e lap olvasó köre: hölgyeink és ifjaink, tudósink és művészeink a lehető legnagyobb számú pártoló honfi sereg díszes koszorúja lesz*. Író és közönség édes-egyek érdekekben, kötelelességben. Amaz a nemzet dicsőségét észszel, ez anyagi segélylyel tartozik munkálni. Nem szabad kétlentünk, hogy a magyar olvasó közönség e viszony kölcsönösségét, egymásra való erkölcsi hatását átlátja, és az egy részről tökéletes kezességgel bíró készséget saját részről nemcsak áldozatkészséggel fogja viszonzni, nem feledvén, hogy a nemzetnek „Koszorúja” nyújtja e „Koszorút” a nemzetnek.

GRÓF MIKÓ IMRE.

EGY SZÓ A FÖNTEBBIRE.

Ha valakit előkelő diszes társaságban érdemre gazdag férfiú bemutat, s ez alkalommal, akár udvari nyájasságból, akár mivel őszinte becsülését némi tulzás által szeretné egyszerre átönteni a jelenlevőkbe, oly tulajdonokat ruház rá, melyekben az illető érzi fogyatkozását: az ekképen bemutatott nem tudja sokszor, az által követé el nagyobb illetlenséget, ha magyarózatba ereszkedik s nagy bajjal izzad elhárítani magáról a mi fölösleges; vagy ha emelt fővel fogadja a nem egészen érdemlett magasztalást. Ily helyzetben volna e lapok szerkesztője, midőn a főnebbi sorokat *módosítás* nélkül kell kiadnia, ha nem érezné egyszersmind, hogy azokban nemcsak dicséret, hanem annak kiérdemlésére való buzdítás, nem pusztá remény, de *megvívó* bizalom, nem annyira díj, mint kötelezés

foglaltatik. Távol azért egyfelől minden ízetlen szabadkozástól, más részt ama hegyke elbizottságtól, mely homlok-felütve mutatja hogy elbirna még egyszer annyi dicséretet is: magába száll inkább, s pirulva mérlegeli, vajon megfelelhet-e a jó véleménynek, melyet fölöle bemutatója gerjeszt a társaságban, s a kimondott szó vajon nem költe-e hallóiban oly nemű várakozást is, mely a lap mostani céljait túlhaladja.

Ime a Koszorú egyszerű alakban jelent meg; egyszerűbben tán valamennyi társainál: erős ok, hogy minden figyelem s követelés fokozott mértékben a *belsőre* irányuljon. De van-e irodalmunk oly állapotban, hogy bármily kisded koszorút folyvást csupa remek művekből fűzhessen össze? s ha volna is: eltalálná-e mindig

és mindenki tetszését, az ízlések s műveltségi fokok különbsége szerint? s hanyakodik olvasónak jut eszébe, ha a lap első számait forgatja, a szerkesztői program: hogy ez *nem ígérte, mintha egész irodalmunkat egy varázs ütéssel átalakítaná*, a mi lehetetlen, hanem csupán törekvését fejezte ki, mind szellemi, mind anyagi eszközeivel oda munkálnia, mikép a fejlődés folytonos de lassú útján jobb állapotot idézzon elő. Ugrás nincs a természetben, nincs a népek állami, históriai, társas fejlődésében, nincs az irodalomban se. De hát ha a közönség

egy részének, mely Minervát készen, pánczélosan várja talán Jupiter homlokából, nem lesz türelme bevárni az organicus fejlődés hosszú folyamát és a csalatottság bosszankodó érzetével hagyja magára, ki, eleinte legalább, alig mutathat többet a jó törekvésnél. Ezek a szerkesztő aggodalmai.

Hanem bizzunk a czél tisztaságában, reméljük honfi és író társaink buzgalmában, s mindenek felett ne veszítsük el hitünket az irodalom jövője iránt, mely hogy minél fényeseb legyen: *úgy adja Isten.*

ARANY JÁNOS.

IRODALMI HITVALLÁSUNK.

Programmok korát éljük. Minden hét meghozza jelentését valamely lapról, előrajzát ez vagy amaz irodalmi új vállalatnak. A szükség arányában kissé talán sokat is: hanem ez nem mi gondunk. Hát ha éppen a *mienk* a fölösleges!

Egy különbséget venni észre politikai s szépirodalmi lapjaink bejelentés módja között. Amazok, jól roszul, kitűzik a zászlót, mely köré úgy írókat mint a közönséget gyűjteni akarják; czélt és irányt jelölnek ki, mely felé duzzadt vitorlával hajózni ígérkeznek. S habár e zászló színei olykor nem vehetők is fel tisztán; habár e czél s irány sincs mindég pharosi fénynyel világítva be: azt, hogy *elveiről* némi vallomást adjon közre, egyik sem mulasztaná el.

Nem így mi, szépirodalmiak. Elv és irány kitűzése nálunk gyéren divatoz. Nincs közvélemény, mely erre sarkalna, mint a politikai szerkesztőt. A sokaság — ha szabad így nevezni azt a keveset, mely szépirodalmi lapot olvas — nem követeli hogy „színt valljunk”. Az írók is egyforma közönnnyel csatlakoznak mindenhová. Így alig tudjuk mibe burkolni előfizetési felhívásunkat, hogy tetszős legyen. Egypár diszmondát, néhány elmés bók kisegít. Ha ez sem használ, megkísérhetjük ellesni az

éleztlapok hirdetési bohóskodó modorát, s úgy törleszkedni az előfizetők kegyének puha bársonyához. De árlejtést is kell tartanunk, egymás rovására, irodalmon kívül eső dolgok ígérétével. Szegény fejünk!

E kiáltó szükségén a program-író műzsának mi sem segítene annyira, mint ha erősen divatba hoznók, sőt megkövetelnők, hogy szépirodalmi lap szerkesztője is mindjárt a küszöbön vallomást tegyen le aesthetikai elveiről. Hadd látnók eleve: maradó-e vagy haladó, mérsékelt-e vagy gyökeresdi, a szellem-aristocratiának hódoló-e vagy széles kaput tár a mindenfelől betóduló democratiának. Negyvenhét e, ki mind abban, mi azóta irodalmilag történt, nem lát egyebet felforgató zavarból, vagy negyvennyolcz, ki úgy van meggyőződve, hogy a látszó zavarban, melyet literaturai forradalom előidéz, mindég van oly elem is, mely az egésznek üdvére szolgál s a haladást előmozdítja, s daczára a tinta-özönnnek, mely rémesen jelöli az elhullotak és sebesültek nyomait, nem fordult ki sarkából a világ. Emancipál-e minden emancipálandót — természetesen a nőt is, mihelyt tollat bir fogni kezébe; vagy azt tartja, hogy a szellem emancipálja maga magát, akár rövid akár hosszú a haj, s nincs szükség tágtani a fenálló törvényeken.